

Відділ освіти Прилуцької районної державної адміністрації

Івківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Палкий протест

(оповідання до 150-річчя від дня народження
М.С.Грушевського)

Виконала учениця 9 класу

Ленець Стефані Олександрівна

Учитель української мови й літератури

Замах С.Г.

2016 рік

Анкета учасника

Прізвище, ім'я, по батькові

**Ленець Стефані
Олександрівна**

**Повна назва навчального
закладу**

**Івківська загальноосвітня
школа І-ІІІ ступенів
Прилуцької районної ради**

Клас

9

Контактний телефон

095-53-75-786

**Прізвище, ім'я, по батькові
керівника**

Замах Світлана Григорівна

У Тифлісі вже завесніло. Михайлові, який повертався з гімназії додому, думалося, що ось-ось у природі стануться великі зміни й на трон владно сяде нова королева. Але поки що в повітрі іноді пролітали невагомні сніжинки, залишаючи прозорі, ледь помітні сліди на будинках, деревах, людях...

Юнак поспішав. Сьогодні він відкриє батькам свою маленьку таємницю: нарешті закінчив роботу над новим оповіданням. Назвав його «Бех-аль-Джугур». Хлопець дуже хотів, щоб першими слухачами стали саме найрідніші люди. При згадці про них у Михайла потепліло на душі.

Тато... Вищу освіту він здобув своєю енергією та здібностями. Закінчивши Київську духовну академію, церковнослужителем не став, а почав учителювати. Мама... Походила з давньої священицької сім'ї Опоків-Опоцкевичів. Надійна берегиня їхнього дому.

З часом родина переїхала на Кавказ. У пам'яті несподівано спливали далекі гори з верхами, укритими снігом. Вони дуже вразили малого хлопця. А як дивували постаті вершників, які на конях з'їжджали з гір у долини. Чудна й незрозуміла була мова всіх тих верховинців у різнобарвних убраннях, зі зброєю, а їхні рухи, сміх, сварки, небачений побут, звичаї й традиції надзвичайно зацікавлювали.

Навчатися Михайло почав пізно. З усміхом згадав, як батько, досвідчений педагог, наполіг на тому, щоб син пішов до третього класу Тифліської гімназії, хоча хлопець гарно склав іспити за четвертий. Це нині він розуміє батьківський страх. Мама і тато боялися, щоб він не мав труднощів у науці. До того ж школа була чужа, російська, і вони хотіли довше мати дитину під наглядом... Михайло послухався, але саме відтоді в нього народилося прагнення досягати мети всупереч усьому.

Тато вмів гарно оповідати їм, дітям, про Україну, про українські звичаї, залюбки вчив їх українських пісень, приказок, розповідав їм українські казки. Малий Михайло, хоч і не бачив рідної землі, уже змалечку любив її й шанував. Часто Грушевські виїздили в Україну провідувати свою велику

рідню. Після цих подорожей глибшала любов хлопця до української мови, пісні й поезії.

Навчаючись у гімназії, Михайло мав звідкіля поширити свої знання про рідний край. Він дістав деякі книжки про Україну: історичні твори М.Костомарова, «Записки о Южной Руси» П.Куліша, збірники пісень М.Максимовича й А.Метлинського, «Історію Нової Січі...» А.Скальковського, «Історію слов'янських літератур» О.Піпіна, нариси з історії українського письменства М.Петрова. Не читав, а ніби джерелицю пив. Особливу ж радість справив йому батько тим, що почав передплачувати для нього «Киевскую старину», науковий журнал, присвячений історії й літературі України. Отак Михайло дуже рано всім серцем і душею прихилився до свого народу.

За спогадами хлопець не помітив, як знайомою дорогою дістався домівки. Двері відчинила мама. Війнуло теплом, родинним затишком.

Як він любив години, коли вся сім'я збиралася за одним столом! Особливо любив їхні з батьком бесіди. Цього ж разу чекав її з нетерпінням.

- Батьку! – першим почав розмову Михайло. – Я щойно закінчив роботу над оповіданням. «Бех-аль-Джугур». Це розповідь про боротьбу англійців із магометанськими повстанцями в Судані, в Африці.

Батько, зазвичай спокійний і врівноважений, схвильовано поглянув на сина й поцікавився:

- Чому саме Африка?

- Тату, ти ж знаєш, що я знайомий із магометанами Кавказу. Мені неважко було змалювати їхній побут, хоч він і далекий від українського. Але мета мого оповідання зовсім не та. Я хотів змалювати поневолення малокультурного народу європейцями. Це мій протест проти насилля завойовників. Коли я писав про Африку та англійців, то мав на думці Україну.

«...Але тяжко бачити, як ненавидять нас ті араби. Вони раді вмерти, всі муки стерпіти, аби нам не піддатись, аби не прийняти того скарбу

культурного, що ми несемо їм. От тепер надворі вмирає якийсь арабсько, стогоном своїм не даючи мені навіть писати. Уперті отсі араби, ще довго мусимо з ними вовтузитись, ще довго стояти будуть вони на дорозі нашому щастю... Прощай, серце! Цілую отсей лист паперу, щоб він доніс тобі поцілунок мій...»

Сергію Федоровичу було відомо, що на Кавказі національне питання дуже напружене. Горяни бунтують і чекають години свого визволення. Батько розумів, що в такій ситуації ще більше загострювалися національні почуття розмріяного хлопця. Із захопленням він слухав оповідання сина. Воно стало ще одним яскравим підтвердженням любові Михайла до свого знедоленого краю.

- Тату! Українці в Україні забувають про її славне минуле! Чому? Це ж ганьба для нас. Мені здається, що вона впаде й на мене, коли я не докладу рук до того, щоб вирвати з безчестя народ.

- Ти хочеш стати письменником?

- Пригадуєш мою ганнібалову клятву? – запитанням на запитання відповів хлопець.

- Написати сто книжок? Пригадую. Того року, коли ти народився, не вийшло жодного видання українською, і ти поклявся, що напишеш їх, щоб у стократ заповнити ту прогалину. З Богом, синку! Раджу тобі надіслати оповідання до Києва на розгляд славному українському письменникові Івану Нечую-Левицькому. Його знають і дуже поважають свідомі українці.

Михайло замислився. Так, справді, до Києва. І не тільки з оповіданням, а й самому, щоб сповна долучитися до українського руху...